

Katowice, 20.03.2013 r.

Wielce Szanowna Pani

PRODZIEKAN

Dr hab. Anna Skarpańska – Stejnborn

przez ręce

Pana D Z I E K A N A

Dr hab. nauk o kulturze fizycznej

prof. ZWKF AWF Poznań

w Gorzowie Wlkp.

ZDZISŁAWA A D A C H A

Zamiejscowy Wydział Kultury Fizycznej

AWF Poznań - z siedzibą w Gorzowie Wlkp.

ul. Estkowskiego 13

66-400 Gorzów Wielkopolski

Niniejszym przesyłam w formie tradycyjnej oraz elektronicznej recenzję dysertacji doktorskiej mgr Piotra Czaczki „Sport na Wsi Opolskiej w latach 1945-1989 ” . AWF im. Eugeniusza Piaseckiego w Poznaniu - napisanej w Zamiejscowym Wydziale Kultury Fizycznej w Gorzowie Wlkp.

Ocenioną pracę pragnę przedstawić do wyróżnienia (uzasadniłem to w końcowej części przedkładanej recenzji) .

I

Recenzowana praca doktorska napisana została pod kierunkiem prof. Dolnośląskiej Szkoły Wyższej we Wrocławiu, dr hab. Marka Ordylowskiego, prof. nadzwyczajnego.

1. Uwagi wstępne

Przedstawiona do recenzji dysertacja doktorska autorstwa mgra Piotra Czaczki w pierwszej części przedstawia rozwój sportu w środowisku wiejskim, konkretnie na wsi opolskiej.

Część drugą stanowią załączniki – to popularne aneksy (prawie 140 stron). w tym m.in. dokumenty,, wybory artykułów z gazet, dyplomy, pamiątkowe fotografie itp.

We wstępie opracowania ukazany został stan badań i zakres wykorzystanych źródeł archiwalnych oraz drukowanych , również literatury przedmiotowej. Jest to napisane dość poprawnie. Niewidoczną słabością wstępu jest brak krytyki wykorzystanej dokumentacji. Należy tłumaczyć to tym, że mgr Piotr Czaczka nie jest historykiem uniwersyteckim.

Czytając tę część pracy spodziewałem się, że Autor pracy doktorskiej więcej miejsca poświęci wykorzystanej metodzie naukowej. Na studiach magisterskich nie miał bowiem wstępu do badań historycznych .

Zauważmy w tym miejscu , iż Promotor pracy mgra Piotra Czaczki jest znamienitym historykiem sportu. Niebawem będzie profesorem nauk humanistycznych . Pozostaje jednakże (m .in.) Autorem dzieła na temat wsi dolnośląskiej z okresu 1945-1956.

Dziwić więc nikogo nie może, że ten właśnie rozdział Kandydata do stopnia naukowego doktora , oceniam bardzo wysoko . Interesujący też jest rozdział II dotyczący kształtowania podstaw kultury fizycznej na wsi opolskiej (1945-1948), a uwzględniający zarówno sportowe tradycje niemieckie, jak i polskie oraz bazę sportową regionu Opolszczyzny. Szczególnie dotyczy to budowania bazy materialnej ruchu sportowego w tej części Piastowskich Ziemi Polskich .

Rozdział III przedstawia sport w środowisku wiejskim oraz rozwój LZS i Powszechnej Organizacji „Służba Polsce” a także masowe imprezy sportowe oraz rekreacyjne.

Treścią rozdziału IV jest rozwój oraz działalność LZS Opolszczyzny (1956-1989), a merytoryczną osnową V partii pracy, rola LZS w kształtowaniu sportu wyczynowego na Opolszczyźnie w okresie PRL.

Tematykę rozdziału VI stanowi ewolucja LZS Opolszczyzny w latach 1945-1989 (w poszczególnych miejscowościach tego regionu) . Merytoryczną podstawą rozdziału VII są rozważania na temat działaczy, szkoleniowców oraz czołowych sportowców, także ich wkładu w rozwój sportu na wsi opolskiej (1945-1989).

II

Dobry jest poziom zastosowania źródeł archiwalnych, zaczerpniętych głównie z :

1. Archiwum Akt Nowych w Warszawie ;
2. Archiwum Rady Głównej Zrzeszenia Ludowych Zespołów Sportowych w Warszawie: 9 dokumentacyjnych aktów archiwalnych ;
3. Archiwum Zakładu Historii Ruchu Ludowego w Warszawie (Akta Ludowych Zespołów Sportowych) ;
4. Archiwum Ministerstwa Sportu w Warszawie (zespoły akt statystyki wydziałowej i programowania sportu) ;
5. Archiwum Państwowe w Opolu (17 zespołów akt) ;
6. Archiwum Wojewódzkiego Zrzeszenia Ludowych Zespołów Sportowych w Opolu (6 zespołów akt) ;
7. Archiwum Wojewódzkie Polskiego Stronnictwa Ludowego w Opolu (2 akta dokumentacyjne) .

III

Osobną kategorię źródeł stanowią źródła drukowane

1. Prasa (7 tytułów) ;
2. Zbiory dokumentacyjne (15 kategorii źródłowych) ;
3. Literatura (69 kategorii piśmienniczych) .

IV

Krytyczne uwagi warsztatowe.

1. W pierwszym akapicie – patrz strona trzecia, Autor dysertacji używa określenia „geneza powstania” , a powinno być „geneza i powstanie” .

2. W trzecim akapicie zawartym na stronie 63 , mgr Piotr Czaczka używa sformułowania „moja praca” .Jest to zwyczajnym kolokwializmem i oczywistością .

3. Na innej dwunastej stronie dysertacji doktorskiej , Autor przedstawionej pracy pisze , iż w pierwszych latach po II wojnie światowej na Śląsku Opolskim wprowadzano na siłę wzorce radzieckie. Uważam że jest to konstatacja nader słuszna (przede wszystkim prawdziwa) .

Uwagi dotyczące niektórych rozdziałów

Kandydat na doktora nauk o kulturze fizycznej solidnie przedstawił w rozdziale I „przemiany na wsi opolskiej 1945 - 1989 ” . Słusznie podkreślił znaczenie okresu międzywojennego 1918-1939 , nade wszystko Górnośląską Konwencję Genewską z roku 1922 .

Pamiętajmy o tym miejscu, że na Opolszczyźnie mieszkali i mieszkają nadal (wspólnie Polacy i Niemcy) , a polska ludność Opolszczyzny stanowiła wówczas około 92% całej ludności tego regionu. Silną (przez to bardziej zwartą) grupą narodową polską byli chłopci , pochodzący przeważnie z województw wschodnich , to jest kresów II Rzeczypospolitej .

V

Uwagi zwięzające oraz konkluzja końcowa

Dobrze stało się , że Pan Piotr Czaczka widzi wyraźnie zjawisko spontaniczności towarzyszące działaniom w zakresie kształtowania życia sportowego na wsi opolskiej oraz wiodącą rolę pierwszych LZS-ów (od Czarnowasów poczynając) .

Dostrzega On rolę w środowisku wiejskim Opolszczyzny, którą spełniały również Gminne Ośrodki Maszynowe (dostarczały bowiem potrzebnych subsydiów dla rozwoju klubów wiejskich) .

Pozytywną rolę w rozwoju kultury fizycznej na wsi opolskiej odegrało PTTK oraz Związek Samopomocy Chłopskiej oraz (w dalszym ciągu) LZS - y .

Zauważmy, że z Opolszczyzny pochodzili znakomici niegdyś kolarze, m.in. Stanisław Szozda , który wygrywał Wyścigi Pokoju oraz Mistrz Świata Amatorów Joachim Halupczok.

Kandydat do stopnia naukowego doktora nauk o kulturze fizycznej mgr Piotr Czaczka wykazał się właściwym zrozumieniem rozwoju sportu na wsi opolskiej w latach 1945-1989. Zrozumiał właściwie to zjawisko (w sposób historyczny) , nauczył się w ten sposób warsztatu historyka kultury fizycznej od profesora Marka Ordylowskiego , znanego w środowisku historyków kultury fizycznej (i nie tylko) - moim zdaniem - jako wybitny specjalista oraz wszechstronnego uczonego .

Reasumując , wnoszę więc o dopuszczenie mgr Piotra Czaczki do dalszych etapów przewodu doktorskiego, a recenzowaną pracę proponuję wyróżnić przede wszystkim w zakresie (dokładnego) wykorzystania źródeł archiwalnych oraz źródeł drukowanych, też literatury (przedmiotowej) oraz zrozumienia procesu dziejowego , towarzyszącego przecież ewolucji ruchu sportowego na wsi opolskiej (od roku 1945 do roku 1989) .

Prof. zw. dr hab. MIROSLAW PONCZEK
41-200 Sosnowiec, ul. Kilińskiego 70/52